כפסולי המוקדשין ויפסל ת"ל 1ואכלת לפני ה' אלהיך מעשר דגנך א] וגו' מקיש בכור למעשר מה מעשר אינו נפסל משנה לחבירתה (א)אף בכור אינו נפסל משנה לחבירתה איצטריך סלקא דעתך אמינא הני מילי בכור דלאו בר הרצאה הוא אבל קדשים דבני הרצאה נינהו אימא לא לירצו קמ"ל ואכתי ב] מהתם נפקא 2והיה בך חטא (ב)ולא בקרבנך חטא ג] (א) ובן עזאי ההוא מבעי ליה והיה בך חטא ולא באשתך חטא סלקא דעתך אמינא הואיל ואמר (ג)רבי אלעזר ואיתימא רבי יוחנן אין אשתו של אדם מתה אא"כ מבקשין ממנו ממון ואין לו שנאמר 3אם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתיך בהאי עון דבל תאחר נמי מתה קמ"ל: אחרים אומרים ד] במחשבה הוא נפסל ואינו נפסל בשלישי ורבי אליעזר לא יחשב מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדרבי ינאי דאמר רבי ינאי מנין למחשבות שמוציאות זו מזו שנאמר לא יחשב לא יערב בו מחשבות אחרות ה] ורב מרי מתני אמר רבי ינאי מנין למחשב בקדשים שהוא לוקה ת"ל 4לא יחשב (ג)א"ל רב אשי לרב מרי לאו שאין בו מעשה הוא וכל לאו (ב)שאין בו מעשה אין לוקין עליו אמר ליה רבי יהודה היא (ד)דאמר לאו שאין בו מעשה לוקין עליו: **מתני'** (ה)זה הכלל (ג)כל השוחט והמקבל והמהלך והזורק לאכול דבר שדרכו לאכול ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר כזית ו] חוץ למקומו פסול ואין בו כרת חוץ לזמנו פגול וחייבין עליו כרת (ו)ובלבד שיקריב ז] המתיר כמצותו כיצד קרב המתיר כמצותו שחט בשתיקה קבל והלך וזרק חוץ לזמנו או ששחט חוץ לזמנו וקבל והלך וזרק בשתיקה או ששחט וקבל והלך וזרק חוץ לזמנו זהו שמקריב ח] המתיר כמצותו כיצד לא קרב המתיר כמצותו שחט חוץ למקומו קבל והלך וזרק חוץ לזמנו או ששחט חוץ לזמנו קבל והלך וזרק חוץ למקומו או ששחט וקבל והלך וזרק חוץ למקומו (ולזמנו) הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן וקבל והלך וזרק חוץ לזמנו או ששחט חוץ לזמנו קיבל והלך וזרק שלא לשמן או ששחט וקבל והלך וזרק דמן ט] שלא לשמן זהו שלא קרב המתיר כמצותו (ז)(ה)לאכול כזית בחוץ כזית למחר כזית למחר כזית בחוץ כחצי זית בחוץ כחצי זית למחר כחצי זית למחר כחצי זית בחוץ פסול ואין בו כרת אמר רבי יהודה זה הכלל כל שמחשבת הזמן קדמה למחשבת המקום פגול וחייבין עליו כרת ואם מחשבת המקום קדמה למחשבת הזמן פסול ואין בו כרת (ח)וחכמים אומרים (ו)זה וזה פסול ואין בו כרת (ט)לאכול (ז)כחצי זית להקטיר כחצי זית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין: **גמ'** אמר אילפא (י)מחלוקת בשתי עבודות אבל בעבודה אחת דברי הכל עירוב מחשבות הוי ורבי יוחנן אמר אף בעבודה אחת מחלוקת בשלמא לאילפא מדרישא בשתי עבודות סיפא נמי בשתי עבודות אלא לרבי יוחנן רישא בשתי עבודות וסיפא בעבודה אחת

כפסולי המוקדשין. כאילו נפל בו מום: **מה מעשר אינו נפסל משנה לחבירתה.** שהרי בשלישי זמן ביעור לבער כל המעשרות מן הבית ולהתוודות כדכתיב מקצה שלש שנים תוציא (דברים יד): **דלאו בר הרצאה הוא.** אינו בא לכפר אבל קדשים כגון עולה שמכפרת על עשה (כ) ושלמים שמביאין לדורון ליתן שלום בין ישראל לאביהם שבשמים ואימא הואיל ואיחרו פסול בעבודה י] הוא ולא לירצו קא משמע לן: **ולא בקרבנך חטא.** שאם איחרו אינו נפסל יא] והיה בך חטא סיפיה דקרא דלא תאחר לשלמו הוא: **הא** יב] **אוקימנא.** במס' (ב) ר"ה: **מבקשין ממנו.** ממונו יג] שגזל: **משכבך.** אשתו: **שמוציאות זו מזו.** מחשבת פסול מוציאה מיד פיגול: **לא יחשב** יד]. קרי ביה (ג) לא יחשב להזהיר כהנים על כך: **רבי יהודה היא.** במס' שבועות (דף ג:) והנותר ממנו עד בקר באש תשרפו בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה לומר שאין לוקין עליו דטעמא דבא הכתוב הא לא בא הכתוב לוקה המותיר ואע"ג דאין בו מעשה: **מתני' זה הכלל כל השוחט ומקבל כו'.** או זו או זו: **לאכול דבר שדרכו לאכול.** בשר: **או להקטיר דבר שדרכו להקטיר.** אימורין כדילפינן לעיל (ל) דשתי אכילות מפגלות ובלבד דליחשיב עלייהו להאכילו טו] למחר לראוי להן אימורין למזבח בשר לאדם: **ובלבד שיקריב המתיר כמצותו.** הדם הוא המתיר טז]. כמצותו שלא יהיה בו פסול אחר אם יז] יש בו פסול מחשבה אחרת יצא מידי פיגול כדילפינן לעיל דמחשבות מוציאות זו מזו: **הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן.** מוציאן מידי פיגול אבל שאר זבחים אין שלא לשמן מוציאן מידי פיגול דהא כשרים הן שלא לשמן: **לאכול כזית בחוץ כזית למחר.** היינו הך דלאמרן אלא דרישא איירי בב' עבודות וכאן בעבודה אחת ששחט על מנת לאכול כזית למחר כזית יח] בחוץ. ולמאן דמוקי לה בגמרא להא נמי בשתי עבודות יט] משום כחצי זית נקט לה לאשמועינן דמצטרפין זה עם זה: **רבי יהודה אומר כו'.** אכולה מתני' פליג דלית ליה מחשבות מוציאות זו מזו אלא אם כן קדם פסולו לפיגולו דתו לא קרינן ביה כהרצאת כשר ובעבודה אחת נמי פליג דאית ליה תפוס לשון ראשון: **לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית.** ושניהם חוץ לזמנו או חוץ למקומו כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין לפוסלו דהכא ליכא שיעורא והכא ליכא שיעורא: **גמ' בשתי עבודות.** דהא כ] דתני סיפא כזית למחר כזית בחוץ דפליג ר' יהודה עלה בשתי עבודות מיירי כי רישא ששחט על מנת לאכול כזית למחר וקבל על מנת לאכול כזית בחוץ אהא הוא דפליג רבי יהודה שהרי הוקבע בפיגול ותו לא אתא מחשבת פסול ומפקע לה אבל בעבודה אחת אפילו ר' יהודה מודה דלא הוקבע בפיגול במחשבה מעורבת: **אף בעבודה אחת מחלוקת.** דאית ליה לר' יהודה תפוס לשון ראשון: **מדרישא בשתי עבודות.** דקתני בהדיא כיצד לא קרב המתיר כמצותו שחט חוץ לזמנו וקבל והלך כא] חוץ למקומו: **סיפא נמי.** כזית למחר כזית בחוץ דפליגי בה ר' יהודה ורבנן: **בשתי עבודות.** קא מיירי והאי דהדר נקיט ליה לאשמועינן לירוף כחצי זית דלא אשמועינן ברישא:

אין

נפסל איכא למימר שהוא לשון חשיבות ואתא למימר שאף הכהן נפסל אי לאו דמעטיה קרא בהדיא אבל בן עזאי דדריש לא יחשב לשון מחשבה כב] ממילא שמעינן דלאו בכהן איירי: **אלא אם כן מבקשין ממנו ממון ואין לו.** פי' בקונטרס ממון שגזל ונראה דמיירי בנדר כדאמר בפ' שני דשבת (דף לב:) דבעון נדרים אשתו של אדם מתה שנאמר למה יקח משכבך מתחתיך והא דדריש הכא בך חטא ולא באשתך חטא מיירי במשלם אחר כן אלא שעבר על בל תאחר:

מחלוקת בשתי עבודות. פי' בקונטרס כגון שחיטה והולכה והא דקאמר בתר הכי מדרישא בשתי עבודות סיפא נמי בשתי עבודות פי' בקונטרס דהאי דהדר נקיט ליה לאשמועינן לירוף בחצי זית דלא אשמועינן ברישא וזהו דוחק והיה נראה לפרש שתי עבודות כי ההוא דפ"ק דמעילה (דף ד.) דמפרש סימן ראשון חוץ לזמנו וסימן שני חוץ למקומו כעין שתי עבודות ועבודה אחת היינו סימן אחד וצריך לומר לפירוש זה דאילפא ס"ל ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף ומפגלין בחצי מתיר דאי כג] אינה לשחיטה אלא לבסוף כך (יש) לי מחשב בשני סימנים כמו מחשב בסימן אחד כיון דאין המחשבה חלה אלא בגמר רוב שחיטה אבל ר' יוחנן יכול לסבור כאביי דאמר בלחצות מודה רבי מאיר דתרווייהו חיילי דלא שייך ביה הקדמה אבל כזית למחר כזית בחוץ אפילו בסימן אחד פליגי ושייך ביה הקדמה בתחילת סימן ובסופו ולקמן דאמר אביי סימן ראשון וסימן שני נקט דבר המסויים ואליבא דאילפא אבל לר' יוחנן הוי מצי למנקט בסימן אחד בתחילתו ובסופו דהא ר' יוחנן סבר ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף פ' השוחט (חולין כט:) א"כ כד] סובר הכא בסימן אחד נמי מחלוקת ויכול לסבור ר' יוחנן נמי כרבא כה] בלחצות נמי פליגי וכל שכן בסימן אחד דפליג דשייך ביה הקדמה דסבר רבי יוחנן ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף. הג"ה:

עין משפט נר מצוה

קיט א מיי' פ"א מהל' בכורות הלכה יג טוש"ע יו"ד סימן שו סעיף יב:
ב מיי' פרק י"ח מהלכות פסה"מ הלכה א ב:
קכ ג מיי' פי"ד שם הלכה ח:
קכא ד מיי' פט"ז שם הלכה א:
קכב ה ו מיי' שם הלכה ב:
קכג ז מיי' פי"ד שם הלכה י:

תורה אור השלם

1. וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם מַעְשַׂר דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ לְמַעַן תִּלְמַד לְיִרְאָה אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כָּל הַיָּמִים: דברים יד, כג
2. כִּי תִדֹּר נֶדֶר לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תְאַחֵר לְשַׁלְּמוֹ כִּי דָרֹשׁ יִדְרְשֶׁנּוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מֵעִמָּךְ וְהָיָה בְךָ חֵטְא: דברים כג, כב
3. אִם אֵין לְךָ לְשַׁלֵּם לָמָּה יִקַּח מִשְׁכָּבְךָ מִתַּחְתֶּיךָ: משלי כב, כז
4. וְאִם הֵאָכֹל יֵאָכֵל מִבְּשַׂר זֶבַח שְׁלָמָיו בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יֵרָצֶה הַמַּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יֵחָשֵׁב לוֹ פִּגּוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָהּ תִּשָּׂא: ויקרא ז, יח

מוסף רש"י

ויפסל. הואיל ועבר עליו ואיחרו: **מקיש בכור למעשר.** במעשר דגן קא משתעי קרא: **מה מעשר אינו נפסל כו'.** דכתיב מקצה שלש שנים וגו' אם שהה מעשרותיו שנה ראשונה ושניה: **דבני הרצאה נינהו.** אם לכפרה אם לדורון: **אימא לא לירצו.** מאחר שהביאן בעבירה (ר"ה ה.) **שחט בשתיקה.** שלא חישב (מנחות יב.): **או ששחט וקבל והלך וזרק.** כלומר או קתני, אם עשה אחת מאלה על מנת לאכול חוץ למקומו וכל הג' חוץ לזמנו (עפ"י מנחות שם עי' ש"מ) **לאכול כזית בחוץ כזית למחר.** חישב באחת העבודות ב' מחשבות, חוץ לזמנו וחוץ למקומו, ועד השתא איירי בשתי עבודות שחישב באחת חוץ לזמנו ובאחת חוץ למקומו, והשתא מיירי שחישב בשתיהן בעבודה אחת, ולר' יהודה הוא דאיצטריך דלא תימא שחישב שתיהן בשתי עבודות הוא דפליג ר' יהודה דבתר קמייתא אזלינן אבל בחדא עבודה מודה, קמ"ל: **כזית למחר כזית בחוץ.** אע"פ שחישב בתחילה חוץ לזמנו הוציאתו שניה מידי כרת (מנחות יב.) **מחלוקת בשתי עבודות.** דקאמר ר' יהודה במתני' אם מחשבת הזמן קדמה כו', דעיקר פיגול דחייבין עליו כרת הוי במחשבת אכילה שחוץ לזמנו, וחכ"א זה וזה פסול ואין חייבין עליו כרת, ואמר אילפא מחלוקת בשתי עבודות, דר' יהודה סבר אם מחשבת הזמן כו' ורבנן סברי להכי אין בו כרת דעירוב מחשבות הוי חוץ לזמנו וחוץ למקומו בזבח אחד, ולהכי אפילו בשתי עבודות פסול ואין בו כרת, הואיל ולא הויא כולה במחשבת חוץ לזמנו (מעילה ד.):

שיטה מקובצת

מבקשים ממנו ממון. פי' כלומר מבקשים ממנו ואומר שאין לו שהכל משועבדים לכתובת אשתו, והיא אומרת גם כן שאין לו (גליון בגמ' ישנה): **או ששחט קיבל והלך כו'.** פי' או או קתני, אם עשה אחד מאלה ע"מ לאכול חוץ למקומו וכל השלשה חוץ לזמנו לא קרב המתיר כמצותו. וכן פי' רש"י ז"ל במנחות בפ"ק (דף יג.) על משנת הקומץ את המנחה לאכול שיריה בחוץ כו' שהיא דומה למשנה זאת (גליון): **תוד"ה** (מעמ' קודם) **נפקא כו' איכא למימר שהוא לשון חשיבות.** לשון הר"פ ז"ל, והילכך אע"ג דבזבח מיירי לומר שיהא נפסל מ"מ מדכתיב המקריב הייתי אומר שאף הכהן נפסל אי לאו דמעטיה קרא בהדיא, אבל בן עזאי כו': ד"ה מחלוקת כו' פירש בקונטרס כו' וזהו דוחק. לשון מהר"פ, דליפלוג בחדא וישמיענו דמצטרפין ולמה לי תרי בבי. לכך נראה דמיירי בב' עבודות ממש ברישא, ובסיפא מיירי בעבודה אחת כעין ב' עבודות כגון בין סימן לסימן. ולא כו] נהירא חדא דבמעילה (דף ד.) מוקי לה בסימן ראשון וסימן שני, ועוד קשה דקאמר אח"כ מיד מדרישא בשתי עבודות [סיפא נמי בשתי עבודות], וקשה תרתי בשתי עבודות למה לי, ואי לאשמועינן לירוף דחלי חלי מ"מ הו"ל למיפרך [לימא הך] רישא (ומימרא) [ולימרא] (דרב) [דרבי] יהודה פליג עליה לחודא. לכך נ"ל דהכל בשחיטה איירי בעבודה אחת כעין שתי עבודות קאמר כדאמרינן במעילה בפ"ק בסימן ראשון וסימן שני וקסבר ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף ומפגלין בחצי מתיר וא"כ חלה שפיר הפיגול בסימן ראשון כמו בעבודה שלימה, והשתא סיפא אשמועינן דכה"ג חשיב שתי עבודות:

מסורת הש"ס

א) ר"ה ה ירוש' ר"ה פ"א ה"א, ב) ר"ה ו. סנהדרין כב., ג) ע' ירוש' תרומות פ"ז ה"א, כתובות פ"ג ה"א, ד) [ב"מ נא. סנהדרין סג. שבועות ג.] מכות ד: טז. כ: [תמורה ג.], ה) [לעיל כח.] מנחות יב. ע"ש, ו) ע' ירוש' יומא ספ"ה, ז) [לקמן סה. מנחות יב.], ח) [ל"ע חכמים היינו ת"ק וכן הקשה התוי"ט והניח בצ"ע, ולפמ"ש תו' מנחות יב. ד"ה וחכמים כו' ע"ש יש ליישב], ט) מנחות יז. [וש"נ] ירושלמי פסחים פ"ה ה"ג, י) מעילה ד., כ) לעיל ז:, ל) דף כח:,

הגהות הב"ח

(א) גמ' ולא בקרבנך חטא הא אוקימנא לבן עזאי ההוא: (ב) רש"י ד"ה הא וכו' ר"ה הס"ד ואח"כ מ"ה מבקשין ממנו ממון: (ג) ד"ה לא יחשב קרי ביה לא יְחַשֵּׁב:

שינויי נוסחאות

א] דגנך ובכורות בקרך (ש"מ): ב] ואכתי מהכא נפקא מהתם נפקא (כי"צ): ג] חטא הא אוקימנא בך חטא כו' והשאר ליתא. (כי"מ, ש"מ. וכ"ה ברש"י): ד] אומרים לא יחשב במחשבה (*ש"מ): ה] תיבת אחרות נמחק (*ש"מ): ו] תיבת כזית נמחק (ש"מ וכן בכי"מ ובמשניות). ועי' רש"ש לעיל כו ע"ב דבגמ' לקמן מוכח דגרסי' ליה: ז] שיקרב (כי"מ, וכ"ה במשניות). ועי' מלא"ש: ח] שקרב (*שמכ"י, וכ"ה במשניות): ט] תיבת דמן נמחק (*ש"מ): י] בא בעבירה כצ"ל (*ש"מ וצ"ק): יא] כאן הס"ד ומה"ד והיה (רא"ט. וכ"ה בד"ו). ושייך קודם הדבור שלפניו: יב] עי' בש"נ לעיל אות ג', ובצ"ח אות א': יג] ממון (ש"מ): יד] יֵחָשֵׁב וכו' יְחַשֵּׁב כצ"ל (ש"מ): טו] להאכילן (רש"ש): טז] המתיר הס"ד ומה"ד כמצותו (ש"מ): יז] אבל אם כצ"ל (ש"מ): יח] צ"ל וכזית (ש"מ): יט] עבודות מפרש משום (כי"י): כ] הא דקתני (כי"י): כא] והלך וזרק חוץ (ש"מ): כב] בש"מ נוסף ולומר דבמחשבה אינו נפסל ממילא: כג] מכאן עד סה"ד הוא הג"ה (ש"מ): כד] וגם סובר כצ"ל (ש"מ). ומלא"ט גורס א"כ שפיר סובר הכי בסימן אחד מחלוקת אע"ג דבלחצות ס"ל דמודה ר' מאיר: כה] כרבא דאמר בלחצות (ש"מ): כו] לכאורה נראה דכאן הוא תחילת דבור אחר, וקאי נמי אפירש"י דמפרש לה בב' עבודות ממש:

ליקוטים

מה מעשר אינו נפסל משנה לחברתה. פירש בקונטרס דכתיב מקצה שלש שנים תוציא את כל מעשר תבואתך אם שהה מעשרות שנה ראשונה ושניה. ואפילו למאי דפרישית לעיל דאיכא בבל תאחר במעשר שהופרש ולא נתנו וקרא דשנת הביעור אצטריך לאותו שלא הופרש, מכל מקום בכולהו משתעי קרא דמתבער. וקצת תימה בכולה שמעתין מהיכא תיתי לן דנפסל דאיצטריך קרא דאינו נפסל. וכן אותו בלא ירצה ואין מאחר נדרו בלא ירצה למה לי (תוס' ר"ה ה' ע"ב): **איצטריך סד"א הני מילי בכור וכו'.** קצת קשה דדוחק ליישב מילתא דאחרים אליבא דבן עזאי, ובתמורה בסוף אלו קדשים (דף כא ע"ב) גבי ר' יוסי היה אומר ג' דברים משום ג' זקנים משמע דבן עזאי דמוקי היקישא דמעשר לבכור מה בכור אינו נאכל אלא לפנים מן החומה אף מעשר אינו נאכל אלא לפנים מן החומה, לית ליה דאחרים, (וקאמר) [דקאמר] ולרבנן דמפקי ליה לטעמא אחרינא בכור שאינו נפסל משנה לחברתה מנא להו. ומיהו אין לחוש אם הש"ס הולך ומיישב בכל ענין (תוס' שם ו' ע"א): **אבל קדשים דבני הרצאה נינהו אימא לא לירצו קמ"ל.** וכי תימא ליכתוב גבי קדשים אע"ג דבני הרצאה נינהו, וכל שכן בכור, והקישא דאחרים למה לי. יש לומר דאי מבך חטא הו"א דקמ"ל קרא דאינו נפסל לגמרי ומ"מ אינו מרצה, קמ"ל הקישא דאינו נפסל, ומהשתא אידך קרא קמ"ל דארצויי נמי מרצה. ומ"מ אכתי קשה לי דפריך מדבן עזאי נפקא מאותו בלא ירצה, ומחמת קושיא זו מוקי לבך חטא לדרשא אחריתי ללא באשתך חטא, ואם איתא דבקדשים דבני הרצאה בחד מיעוטי יש לומר דאינו נפסל ומכל מקום אינו מרצה, הוה ליה למימר דצריכא אותו ובך חטא חד לאינו נפסל ואידך לומר דמרצה נמי, והאי הקישא דבכור י"ל דהאי תנא דדריש ולא בקרבנך מיבעיא ליה כר"ע דדריש בפ"ג דתמורה דאינו בא מחו"ל, אי נמי כבן עזאי דאינו נאכל אלא לפנים מן החומה, או כר"י דאינו נאכל אלא לפני הבית כדאמרינן התם. וכל הני תנאי לית להו הא הקישא דאחרים כדמוכח התם, וסוגיא דהתם יתבאר שם בחי' בס"ד (טורי אבן ר"ה ה ע"ב): **סד"א כו' אלא א"כ מבקשין ממנו ממון ואין לו, קמ"ל.** וא"ת אם כן הא דר' יוחנן היכי אתיא. ויש לומר דהתם בשלא שילם כלל. וא"ת וכיון דעברו ג' רגלים עבר בבל תאחר, עד היכן ממתינין לו לענוש את אשתו, דהא כל יומא בעמוד ושלם קאי. וי"ל כל היכא שתבעוהו והיה לו לשלם בתחילה ולא שילם במזיד, והיינו דאמר ר' יוחנן אלא אם כן מבקשין ממנו ממון ואין לו, לפי שפשע ולא רצה לשלם בתחילה ועכשיו כשרוצה אין לו (ריטב"א ר"ה שם): **וחכמים אומרים זה וזה פסול ואין בו כרת.** ואם תאמר היינו תנא קמא. וי"ל דאתא למסתם כוותיה, דכי האי גוונא משני בפרק המפלת (נדה דף ל:) (תוס' מנחות יב ע"א):

אין רישא בשתי עבודות סיפא בין בעבודה אחת בין בשתי עבודות: תנן אמר רבי יהודה זה הכלל אם מחשבת הזמן קדמה למחשבת המקום פיגול וחייבין עליו כרת בשלמא לרבי יוחנן היינו דקתני זה הכלל אלא לאילפא מאי זה הכלל קשיא: [א]תנן התם הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים הרי זו תמורת עולה דברי רבי מאיר אמר רבי יוסי [א]אם לכך נתכוון תחילה הואיל ואי אפשר להוציא שתי שמות כאחת דבריו קיימין ואם משאמר הרי זו תמורת עולה (א) ונמלך ואמר הרי זו תמורת שלמים הרי זו [א] עולה איבעיא להו הרי זו תמורת עולה ושלמים מהו לחצות מהו אמר אביי בהא ודאי מודה רבי מאיר רבא אמר עדיין היא מחלוקת אמר [ב] רבא לאביי לדידך דאמרת בהא ודאי מודה רבי מאיר הרי שחיטה דלכי [ג] לחצות דמי ופליגי אמר ליה [ב]מי סברת אינה לשחיטה אלא לבסוף ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף ומשנתינו דאמר סימן ראשון חוץ לזמנו סימן שני חוץ למקומו הרי קמיצה דלכי לחצות דמי[ג] ופליגי התם נמי [ד] שהקטיר קומץ מנחה חוץ לזמנו קומץ [ה] לבונה חוץ למקומו הרי קומץ דמנחת חוטא דליכא לבונה בהדיה ופליגי לא פליגי אמר רב אשי [ו] אם תימצי לומר פליגי פליגי בפסיעות רב שימי בר אשי מתני כדאביי רב הונא בר נתן מתני כדרבא כי אתא רב דימי אמר רבי מאיר בשיטת רבי יהודה אמרה דאמר תפוס לשון ראשון דתנן אמר רבי יהודה זה הכלל אם מחשבת הזמן קדמה את מחשבת המקום פיגול וחייבין עליו כרת

אין רישא בשתי עבודות. דהא מפרש בהדיא. סיפא איכא לאוקמא דבתרוייהו פליגי: **היינו דקתני זה הכלל.** לאיתויי עבודה אחת: **תנן התם.** במסכת תמורה: **הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים.** שהעמיד בהמת חולין אצל שתים אחת עולה ואחת שלמים ואמר הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים: הרי זו תמורת עולה. תפוס לשון ראשון ואין קדושה חלה על קדושה: **הואיל ואי אפשר לקרות שתי שמות כאחת.** והוצרך להקדיש זה ז] אחר זה: **דבריו קיימין.** ותרעה ח] ותימכר ויביא בדמי חציה עולה ובדמי חציה שלמים וכן מפרש בתמורה ד): ה"ג **איבעיא להו הרי זו תמורת עולה ושלמים מהו.** מי אמרי' הא דפליג ר' מאיר ואמר תפוס לשון ראשון משום דאמר תמורת תמורת תרי זימני והוה ליה כנמלך אבל הכא דאמר תמורת עולה ושלמים חד דיבורא הוא ותרווייהו חיילי ט] או דלמא תפוס לשון ראשון לעולם ופשטה קדושת עולה בכולה ותו לא אתו שלמים וחיילי: **לחצות מהו.** את"ל י] פשטה קדושת עולה בכולה אמר הרי (זו) בהמה זו לחצות יא] לעולה ושלמים מאי האי יב] חד דיבורא הוא ואין זה חל בלא זה או דלמא כיון דפשטה בפלגא פשטה בכולה ולא אתו שלמים וחיילי: **והרי שחיטה.** דקתני מתני' לאכול כזית למחר כזית בחוץ: **דכי לחצות דמי.** דלאו מיהדר אימלוכי יג] שהרי כמה זיתים יש בה וחד דיבורא הוא ופליגי וקא"ר יהודה תפוס לשון ראשון ור' מאיר דתמורה בשיטת רבי יהודה דמתניתין קאי דאמרינן בשמעתין ר"מ בשיטת רבי יהודה אמרה: **אמר ליה מי סברת אינה לשחיטה אלא לבסוף.** דלהוי הך תרתי מחשבות (ב) בסוף שחיטה יד] וחד דיבורא הוא ואפי' הכי נימא ר' יהודה תפוס לשון ראשון: **ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף.** וכי היכי דמהניא מחשבה בסוף טו] מהניא בתחילתה ומתוקמא מתני' כגון דאמר שחיטת טז] סימן ראשון חוץ לזמנו ובשחיטת סימן שני חוץ למקומו ואית ליה לרבי יהודה מפגלים בחצי מתיר [ט] דהיינו חד סימן ותרי דבורי נינהו ואיפגל ליה מדבורא קדמאה אבל לחצות דחד דבור הוא מודי. יז](ומהכא שמעינן דרבא אליבא דר"מ סבירא ליה אינה לשחיטה אלא בסוף מדיליף עדיין היא מחלוקת (ג) ממתני' והיינו דאמר בתמיד נשחט (פסחים דף סג.) נימא קסברי אחרים אין לשחיטה אלא לבסוף וכדרבא דאמר רבא עדיין היא מחלוקת יח] ממתני' דתמורת עולה ושלמים כלחצות דאחרים היינו רבי מאיר ורבא מוקי לרבי מאיר אינה לשחיטה אלא לבסוף): **הרי קמילה.** דפליגי רבי יהודה ורבנן בה בפרק קמא דמנחות (דף יב.) כי מחשב לאכול כזית למחר כזית בחוץ כו': **דכי לחצות דמי.** דחד דיבורא הוא וזיתים הרבה יש ולאו מיהדר אימלוכי הוא והכא ליכא לפלוגי בתרי דבורי כדפלגא יט] בשחיטה בב' סימנין: **דאמר קומץ מנחה** כ] **כו'.** שהמנחה יש לה שני מתירין הקומץ והלבונה וכי פליגי רבי יהודה ורבנן לאו בקמילה פליגי דאין קמילה בלבונה אלא בהקטרה פליגי כא] שהיא עבודה בכל אחת ואחת וכגון שהקטיר קומץ מנחה על מנת לאכול כזית למחר וקומץ כב] לבונה על מנת לאכול כזית בחוץ ואית ליה לרבי יהודה מפגלין בחצי מתיר וכיון דהיינו כג] תרי דבורי נינהו מקמא איפגלא לה אבל בקמילה דחד מתיר הוא לא פליג רבי יהודה: **מנחת חוטא.** מטמא מקדש או שמיעת הקול מביא מנחה בדלי דלות דכתיב לא יתן עליה לבונה (ויקרא ה): **פליגי בפסיעות.** ובמחשבת הולכה דאמר כד] בפסיעה ראשונה חוץ לזמנו ובפסיעה שניה אמר חוץ למקומו דהוו להו תרי דבורי: **מתני כדאביי.** תני מתנייתא כדאביי דבלחצות מודי רבי מאיר: **מתני כדרבא.** תני מתנייתא כדרבא דבלחצות נמי פליג רבי מאיר:

כי

אמר רבי יוסי אם לכך נתכוון מתחילה. פרק מרובה (ב"ק דף עג:) אמרינן תרי תוך כדי דיבור הוו חד כדי שאילת רב לתלמיד דזוטר וחד כדי שאילת תלמיד לרב דנפיש ותוך כדי דיבור קטן מודה רבי יוסי דמועיל דיבורו והכי קאמר אם אמר תמורת שלמים בתוך כדי דיבור קטן של תמורת עולה דהשתא דומה דנתכוון כה] מתחילה לכך ואפי' עומד וצוח שלא נתכוון הואיל ואי אפשר להוציא שתי שמות כאחת דבריו קיימין. ונמלך קרי ליה תוך כדי דיבור גדול כשאמרו לאחר כדי דיבור קטן שדומה לנמלך ואפי' אומר שנתכוון מתחלה לשניהם לא אמר כלום: **דבריו קיימים.** וא"ת והא אמרינן בפ"ב דקדושין (דף נ:) ובעירובין פרק מי שהוציאוהו (דף נ.) ובפ' נערה המאורסה (נדרים סט:) כל שאינו בזה אחר זה כו] בבת אחת אינו וי"ל דכיון דמשכחת בזה אחר זה כגון דאמר חציה לדמי עולה וחציה לדמי שלמים ואפילו בקדושת הגוף משכחת לה כגון בבהמה של שני שותפין ועוד דכל שאינו בזה אחר זה בבת אחת אינו איירי בדבר שאי אתה יכול לקיים את שניהם שסותרים זה את זה כגון מקדש אשה ובתה דהי מינייהו מפקת וכן קיים ליכי ומופר ליכי דנדרים וכן ארבע אמות דעירובין (דף מט:) אבל הכא מקיימי תרווייהו וכן בפרק השולח בגיטין (דף מג.) הכותב כל נכסיו לשני עבדיו קנו ומשחררין זה את זה ולא אמרינן כל שאינו בזה אחר זה אפי' בבת אחת אינו משום דהתם בזה אחר זה א"א לקיים את שניהם דבזה אחר זה קמא קני נפשיה וקני חבריה ובתרא לא קני כלל אבל בבת אחת אפשר לקיים את שניהם ואמרי' קנו ומשחררין זה את זה והא דאמרינן בפ"ק דקדושין (דף ז:) חלייך בחצי פרוטה וחלייך בחצי פרוטה דאינה מקודשת וקמבעיא ליה שני חלייך בפרוטה מהו לא שייך למימר תפשוט מדרבה דאמר כל שאינו בזה אחר זה אפי' בבת אחת אינו דלכל שאינו בזה אחר זה מיירי בדבר שאין השני יכול לחול מחמת שחל הראשון תחלה כגון שתי אחיות ושתי תרומות ושתי מעשרות הלכך בבת אחת אינו משום דהי מינייהו כז] מפקת אבל גבי קדושין בזה אחר זה אינו לא זה ולא זה אבל בבת אחת תפסי תרווייהו והא דאמר בסוף פ"ק דמנחות (דף יא.) היכי דמי ריבה שמנה כגון שהפריש לה שני לוגין ומשמע קצת מתוך הסוגיא שיש בהן קדושת הגוף וגבי חסר לבונתה דדייק כח] התם [ו] הא יתר כשרה [והתניא יתר פסולה] ומפרשי שם כגון שהפריש לה שני קמצים ואכשרה קאי כדפרישית התם והשתא היכי קדשי הא אמרי' כל שאינו בזה אחר זה בבת אחת אינו ונראה לפרש כגון דאמר יקדש קומץ אחד מתוך שני קמצים כדאמר בפרק התודה (שם עח:) ובפ"ב דקדושין (דף נא.) גבי תודה ששחטה על שמונים חלות הכל מודים היכא דאמר ליקדשו מ' מתוך שמונים דקדשי: **לחצות** מהו. פי' בקונט' דאמר הרי בהמה זו לחצותה לעולה ושלמים ואין זה דומה לחציה עולה וחציה שלמים דפליגי בהדיא בתמורה כט] (דף כו.) ובפרק כילד מערימין (דף נט) אבל בפ' תמיד נשחט [פסחים סג.] לא דקדק בקונטרס שהביא הך דשמעתין ופי' לחצות כגון דאמר חציה תמורת עולה וחציה תמורת שלמים ור"ח מפרש לחצות כגון דאמר לחצי היום תיהוי עולה ושלמים א"נ עולה ושלמים תהוי לחצי היום ל]: **אמר אביי בהא ודאי מודה** ר"מ. ופריך והרי שחיטה דכי לחצות דמי דכיון דאינה לשחיטה אלא לבסוף היכי לא] הוליא שני הדיבורים קודם שיהא סוף שחיטה והוי כאילו אמר לבסוף לב] שחיטה יהא כזית חוץ לזמנו וכזית חוץ למקומו: [סימן ראשון חוץ לזמנו.] ודווקא סימן אחד דהוי דבר המסוייס ומפגלין בחצי מתיר אבל אם אמר משהו ראשון חוץ לזמנו ומשהו שני חוץ למקומו לא הוי פיגול אע"ג דמפגלין בחצי מתיר כיון דלא הוי דבר המסוייס ולא דמי לפסיעות וא"ת דמשמע הכא דרבא סבירא ליה אינה לשחיטה אלא לבסוף והיינו כריש לקיש דפרק שני דחולין (דף כט:) ושמעינן ליה לרבא בפרק החולץ (יבמות לו.) דבכולי הש"ס הלכתא כרבי יוחנן לגבי ר"ל בר מתלת ויש לומר דשאני הכא לג] מדקאמר לה ר"ל משמיה דלוי סבא ויש לתמוה רבא דפריך ליה לאביי וס"ד דס"ל אינה לשחיטה אלא לבסוף תיקשי ליה מתני' [ז] דהקדיש מולים לערלים כשר ערלים למולים פסול הרי בסוף שחיטה חל דיבור ראשון ולא שני דאי הוו חיילי תרווייהו הא קיימא לן דמקצת ערלה לא פסלה: **והרי קמיצה דכי לחצות דמי ופליגי.** תימה דלא פריך ממליקה דחטאת העוף דפליגי [ח] דחטאת לד] העוף הכשירו בסימן אחד וליכא שני מתירין ויש לומר דאיכא שתי מתירין כגון מפרקת וסימן אחד:

עין משפט נר מצוה

קכד א מיי' פ"ב מהל' תמורה הלכה ד:

מוסף רש"י

הרי זו תמורת עולה. דאית ליה לר"מ תפוס לשון ראשון (פסחים סג. ב"ק עג: תמורה כה.): ה"ג **תמורת שלמים.** ולא גרסינן ותמורת שלמים (ב"ק עג:) **דבריו קיימין.** דאף בגמר דבריו אדם נתפס (פסחים סג.). וחציה תמורת עולה וחציה תמורת שלמים ותרעה עד שתסתאב ותמכר ויביא בדמי חציה תמורת עולה ובדמי חציה תמורת שלמים, והכי עסקינן שהיו לפניו עולה ושלמים כשהמיר את זו בהן (תמורה כה:) **לחצות** מהו. אמר חציה עולה וחציה שלמים, מי מודה בה ר"מ או לא, מי אמרינן טעמא דר"מ משום דנמלך הוא, וכיון דחל שם עולה תו לא פקע, אבל כי אמר לחצאין ליכא למימר הכי, או דלמא כיון דפשטא ביה קדושת עולה ברישא תו לא חיילא קדושת שלמים: **הרי שחיטה דלכי לחצות דמי ופליגי.** דקא פליג ר' יהודה אדרבנן ואמר כר"מ תפוס לשון ראשון, דקאמר זה הכלל כל שמחשבת זמן קדמה למחשבת מקום פיגול וחייבין עליו כרת, לא שנא בעבודה אחת ולא שנא בשתי עבודות שחישב בעבודה שניה מחשבת פסול בתר מחשבת פיגול לא מפקע ליה מיד פיגול דתפוס לשון ראשון, ורבנן סברי אף בגמר דבריו אדם נתפס והויא לה בחדא עבודה עירוב מחשבות ולא קרב המתיר כמצותו, ואנן בעינן דלא ליהוי ביה פסול אחרינא, דהרצאה כתיב ביה, אלמא מאן דאית ליה תפוס לשון ראשון אפילו לחצאין אית ליה דהא זיתי טובא יש בזבח ופליג ר' יהודה (פסחים סג.) **אינה לשחיטה אלא לבסוף.** אין השחיטה קרויה שחיטה אלא בסופה (חולין כט:). וחדא מחשבה היא (פסחים שם) **ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף.** הכל קרוי שחיטה (חולין שם):

שיטה מקובצת (המשך)

לחצות] עד לכך פי' ר"ח דה"ק לחצות היום תהיה בהמה זו חציה לה] תמורת עולה וחציה תמורת שלמים מהו. פי' מי אמרינן דדוקא כי אמר תמורת עולה ושלמים דלא (היה) [קבע] זמן לחלות הקדושה א"כ דעתו שיחול (מיד) הקדושה מיד שהוציא הדבור, וא"כ כיון שהקדיש עולה ושלמים מיד פשטה [קדושת] עולה בכולה, אבל כי אמר לחלות היום (יחלו) [יחולו] שניהם אפי' כי אמר תמורה ב' פעמים מ"מ אין דעתו שתחול הקדושה [אלא] עד אותה שעה ממש וא"כ אין לאחת הקדמה לחברתה כלל דהא בזמן שחלות הקדושה עליה כבר יצא הדבור מפיו גם דבור שני דשלמים וא"כ תרוייהו חיילי ברגע אחד ולא שייך כאן טעמא דתפוס לשון ראשון, או דלמא מ"מ איכא למימר שדעתו היה שיחולו הקדושה כדרך סדר דבורו וא"כ שייך כמו כן תפוס לשון ראשון (מהר"פ ז"ל): **והרי** שחיטה דכי לחצות דמי. תימה דהא שחיטה לא דמי להא דלחלות, דאדרבא נראה טפי דדמי לתמורת עולה ותמורת שלמים דהא מ"מ [אמר] כזית בחוץ וכזית למחר. וי"ל דלא דמי, דהכא בוודאי הוי דבור אחד ואין זה נמלך, דכמה זיתים יש באותו קרבן, וא"כ כשאמר כזית כזית תרי זימני אין הלשון האחד סותר את חבירו כמו תמורת עולה ותמורת שלמים, דהתם נראה שפיר שהוא נמלך דעולה ושלמים לא שייכי בבהמה אחת כפ"ה. ולפי' ר"ח ה"פ והרי שחיטה כו' דס"ד דאינה לשחיטה אלא לבסוף וא"כ אפשר דאותן שני מחשבות לא היו רק מעט קודם המשהו דסוף שחיטה וכשגמר אותו משהו כבר אותן שני המחשבות נגמרו מקודם, וא"כ דמי ממש להא דאמר לחלות לפי מה שפי' דהא ר"ל לחלות היום, ומסיק דישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף, וכגון דאמר סימן ראשון דהוי דבר מסוייס ומפגלין כו' עד המסוייס ככתוב בתוד"ה סימן והואיל ומחשב בסימן ראשון ובשני א"כ יש לו הרבה שהות לחשוב השני מחשבות בשעת שחיטה, וא"כ חלה הראשונה קודם שחשב השניה ודמיא ממש לתמורת עולה ושלמים (מהר"פ ז"ל): **התם** נמי כגון דאמר קומץ דמנחה כו'. פ"ה בשעה שהקטיר קומץ [מנחה אמר ע"מ לאכול כזית למחר, וכשהקטיר קומץ] הלבונה אמר חוץ למקומו, ולא מיירי בקמילה כי אם בהקטרה דיש שני מתירין קומץ ולבונה, ולא מצי לשנויי גבי מנחת חוטא כגון שהקטיר חצי קומץ חוץ לזמנו וחצי קומץ חוץ למקומו דכיון דלא הוי [דבר] מסוייס לא מהני אפילו למ"ד מפגלין בחצי מתיר. וא"ת מ"ש מחטאת העוף (משום) [דלאע"ג] דאין בו אלא סימן אחד אמרינן דשייך ביה תפוס לשון ראשון למ"ד מפגלין בחצי מתיר, וי"ל דכיון לו] דרוב בני אדם חולקין עמו המפרקת הוי ליה כשני סימנים (מהר"פ ז"ל): **תוד"ה** לחצות כו' ואין זה דומה לחציה עולה וחציה שלמים כו'. דהתם שמא מתחלה לא היה דעתו אלא לעולה, אבל הכא כיון דאמר בלשון (זה) לחלות ודאי לתרווייהו איכוון, מיהו אם כן צריך להגיה הספרים לחלותה ובכל הספרים גרסינן לחלות ור"מ כו' (לשון הר"פ ז"ל):

מסורת הש"ס

א) נדרים סט: ב"ק עג: תמורה כה: ירוש' דמאי פ"ז ה"ו, ב) פסחים סג. חולין כט: וש"נ, ג) מנחות יב., ד) דף כו., ה) לקמן קי., ו) מנחות יא:, ז) פסחים סב:, ח) לקמן סה:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואם משאמר הרי זו תמורת עולה נמלך: (ב) רש"י ד"ה אמר ליה מי וכו' תרתי מחשבות כל חד וחד בסוף שחיטה וחד: (ג) ד"ה ישנה וכו' במתניתין דתמורה:

שינויי נוסחאות

א] זו תמורת עולה (כי"צ, וכ"ה בב"ק ותמורה): ב] אמר ליה רבא (ש"מ): ג] צ"ל דכי. וכן להלן (ש"מ): ד] נמי כגון דאמר קומץ דמנחה חוץ לזמנו וקומץ דלבונה חוץ (ש"מ): ה] נ"א קורט. ועי' מנחות דף יא (צ"ק). ועי' בס"ז: ו] נ"א אסי (גליון). ובמנח"י גריס רבא: ז] זה לזה (כתה"י וד"ו): ח] בש"מ נוסף עד שיסתאב: ט] חיילי כאחת או (כתה"י): י] את"ל בתמורת עולה ושלמים פשטה כו' (ש"מ): יא] לחצותה לעולה ולשלמים כצ"ל (ש"מ): יב] האי ודאי חד (ש"מ): יג] אימלוכי הוא (ש"מ): יד] ביחד וחד כצ"ל (ש"מ, כתה"י): טו] בסוף שחיטה מהניא נמי בתחילתה (כתה"י): טז] צ"ל בשחיטת (ש"מ): יז] בש"מ מחק מה שבסוגריים וכן ליתא בכי"פ. אבל בכי"י איתא: יח] מחלוקת בתמורת עולה ושלמים בלחצות כו' (כי"י). וכ"ה ברש"ש רק דלא מחק תיבת ממתני' [ודל"ק העביר תיבות אלו אחר תיבת מחלוקת הקודם]: יט] כדפלגת (ד"ו): כ] דמנחה (ש"מ): כא] ס"א פליגי שנוהגת בשניהם וכגון שהקטיר כו' (ש"מ): כב] נ"א וקורט (גליון). בש"מ וקומץ הלבונה: כג] צ"ל דהני (ש"מ): כד] בכתה"י כגון דאמר: כה] לנתכוון (ש"מ): כו] זה אפילו בב"א אינו וי"ל דהכא משכחת בזה כצ"ל (ש"מ). נ"א דמשכחת לחצאין כגון דאמר כו' וכ"ה הגירסא ברא"ש נדרים דף סט ע"ב ע"ש (צ"ק): כז] מינייהו מייתת והי מינייהו מפקת (ש"מ): כח] צ"ל נמי דייק (ש"מ): כט] צ"ל בתמורה בפרק כיצד מערימין. כי הוא פרק שם (הגרי"ב): ל] היום אמר אביי כו' הד"א (צ"ק): לא] צ"ל הרי (ש"מ): לב] צ"ל לסוף (ש"מ): לג] צ"ל התם (ש"מ): לד] צ"ל וחטאת (ש"מ): לה] תיבת חציה, וכן וחציה דבסמוך לכא' אינן מן הצורך: לו] בגליון הוגה דכיון דחולקין עמו. והשאר נמחק:

ליקוטים

אמר אביי בהא ודאי מודה ר"מ. וטעמא דאביי כדמפרש בפ' כיצד מערימין (תמורה דף כו ע"א) דטעמא דר"מ משום דהוי כמו תחול זו ואח"כ תחול זו מדהוה ליה למימר תמורת עולה ושלמים ואמר תמורת עולה תמורת שלמים. אבל רבא פליג עליה וקאמר דעדיין היא מחלוקת דקסבר רבא דטעמא של ר"מ משום דדעתו של אדם אם יכולין שניהם לחול יחולו ואם לאו תפוס לשון ראשון דדעתיה אקמא. (תוס' ב"ק עג ע"ב)

שיטה מקובצת

אלא לאילפא מאי זה הכלל. דליכא למימר דנקיט ליה משום עבודה כעין שתי עבודות כיון דאינו מראה טעם חדש, אבל לר' יוחנן ניחא דמראה לנו טעם חדש דאמרינן תפוס לשון ראשון ובעבודה אחת נמי וא"כ הכלל דקאמר ר' יהודה בכל ענין הוא אמת דהיכא דמחשבת הזמן קדמה הוי פיגול משום דתפוס לשון ראשון, אבל לאילפא לא הוי הכלל בכל ענין דהיכי דהוי בעבודה אחת הוי עירוב מחשבות אפילו קדמה מחשבת הזמן, וא"כ מאי זה הכלל: **תמורת עולה** ושלמים מהו. פי' בקונטרס מי אמרינן דוקא בתמורת עולה ותמורת שלמים [משום דאמר תמורת תמורת] תרי זימני אמר ר' מאיר תפוס לשון ראשון כו'. מיהו קשיא מה שהזכיר גבי תמורת עולה ותמורת שלמים טעמא דתפוס לשון ראשון, דהא מוכח לקמן דלאי הוי טעמא דר"מ גבי תמורת עולה ותמורת שלמים תפוס לשון ראשון, כמו כן הוי אמרינן גבי תמורת עולה ושלמים תפוס לשון ראשון. לכך נראה לומר דלא נקט בקונטרס לשון ראשון אלא כלומר התם פליג ר"מ דהיא תמורת עולה שהוא דבורו ראשון משום דמהדר אימלוכי הוא והוי כאילו אמר תחול זו ואח"כ תחול זו דלא חיילא קדושה שניה, ואין זה מטעם תפוס לשון ראשון, אבל בתמורת עולה ושלמים דלא מהדר אימלוכי הוא אימא דתפסי תרווייהו, או דילמא אימא דטעמיה דר"מ הוי גבי תמורת עולה ותמורת שלמים משום דתפוס לשון ראשון וא"כ בתמורת עולה ושלמים נימא כמו כן הכי: **לחצות** מהו. פי' הקונטרס כו' [ככתוב בתוד"ה

אמר ליה אביי והא [א] רבה בר בר חנה א"ר יוחנן כי מגעת להו רבי [ב] מאיר ורבי יוסי בהדי הדדי לא פליגי ולא פליגי והא מיפלג פליגי א"ל פליגי במאי דפליגי ולא פליגי במאי דלא פליגי דאמר (א)רבי יצחק בר יוסף א"ר יוחנן הכל מודים היכא דאמר תחול זו ואחר כך (אמר) תחול זו דברי הכל לא חיילא לא תחול זו אלא א"כ חלה זו דברי הכל חיילא כי פליגי דאמר תמורת עולה תמורת שלמים רבי מאיר סבר מדהוה ליה למימר תמורת עולה ושלמים ואמר תמורת עולה תמורת שלמים שמע מינה מיהדר קא הדר ביה ור' יוסי [ג] אי אמר תמורת עולה ושלמים הוה אמינא פלגא תמורת עולה ופלגא תמורת שלמים להכי אמר תמורת עולה תמורת שלמים למימרא דכולה עולה וכולה שלמים הויא אמר ליה הוא אמר לא פליגי ואנא אמינא פליגי אמר עולא ואיתימא רב אושעיא (ב)אפשר ידעין חברין בבלאה [ד] כזית כזית תנן או כזית וכזית תנן כזית כזית תנן אבל כזית וכזית דברי הכל עירוב מחשבות הוי או דלמא (ג)כזית וכזית תנן דלרבי יהודה פרטא הוי וכל שכן כזית כזית תא שמע דבעא מיניה לוי מרבי חישב לאכול כזית למחר בחוץ [ה] מהו א"ל (ד)זו שאילה עירוב מחשבות הוי אמר לפניו רבי שמעון ברבי לא משנתינו היא לאכול כזית בחוץ כזית למחר כזית בחוץ כחצי [ו] זית בחוץ כחצי זית למחר כחצי זית למחר כחצי זית בחוץ פסול ואין בו כרת הא אידך עירוב מחשבות הוי א"ל הוא שאל [ז] בי דבר חכמה ואת אמרת משנתינו לדידך דאתניתך תרתי לא קשיא לך לדידיה דלא אתניתיה אלא חדא ושמעינהו לרבנן דקא גרסי תרתי [ח] וסבר דידי דווקא ודידהו עירוב מחשבות הוי או דלמא דידהו דווקא ולדידי שיורי שייר לי ומדשייר לי לדידי הא שייר להו לדידהו נמי בהך והי אתנייה אילימא כזית וכזית אתנייה [ט] האי לאו שיורא הוא אלא כזית כזית אתנייה ותיבעי ליה כזית וכזית סבר (ה)איבעי מיניה חדא דשמענא תרתי דאי בעינא כזית וכזית הא ניחא אי אמר לי כללא כ"ש כזית למחר בחוץ אלא אי אמר לי פרטא אכתי כזית למחר בחוץ קא מיבעיא לי אי הכי השתא נמי התינח אי אמר ליה כזית למחר בחוץ פרטא כ"ש כזית וכזית אלא אי א"ל כללא אכתי כזית וכזית מיבעי ליה אם כן מרתח רתח

כי מגעת להו. אם תרצה לקרב את דבריהם קרובים הם להיות שוים דתרווייהו לית להו תפוס לשון ראשון כדמפרש לקמיה והלכך אפילו רבי מאיר דתמורה בשחיטה לא סבר לה כר' יהודה: **ול"פ.** בתמיה: **והא שמעי' להו דפליגי ואמר ליה פליגי במאי דפליגי.** כדמפרש ואזיל: **ול"פ במאי דלא פליגי.** והאי ל"פ דקאמר הכי קאמר ל"פ בתפוס לשון ראשון [י] אלא בדעתיה דגברא בהוכחת דיבורו על מחשבתו אבל תרווייהו אית להו דבתר כוונתו אזלינן: **הכל מודים היכא דאמר תחול תמורת עולה ואח"כ תחול תמורת שלמים דברי הכל לא חיילא.** דאין קדושה חלה על קדושה: **חיילא.** הואיל ונתכוון לכך ותרעה ויהא דמי חציה עולה ודמי חציה שלמים: **מיהדר קהדר ביה.** ולחזור אי אפשר: **ורבי יוסי.** אמר לך האי גברא לא מיהדר קהדר אלא לכך נתכוון וסבר אי אמינא (תורת) תמורת עולה ושלמים משתמע פלגא עולה פלגא שלמים וקדושה ואינה קריבה דאי איפשר להקריב לחצאין אימא תמורת עולה תמורת שלמים כי היכי דתפסוט קדושת עולה בכולה וקדושת שלמים בכולה וטעי דסבר השתא קרבה הלכך לתרווייהו איכוין ודבריו קיימין ותימכר: ה"ג **להכי אמר תמורת עולה תמורת שלמים למימרא דכולה עולה כולה [יא] שלמים.** וכ"ך קבלת"י בתמור"ה. שמעינן מיהא מדרבה בר בר חנה דהיכא דאמר תמורת עולה ושלמים מודה רבי מאיר אלמא לאו כרבי יהודה סבירא ליה דמתני' להא דמיא דלכך נתכוון תחלה והא דאמר כזית כזית תרי זימני משום דבעא למיחשב בשני זיתים ועל כרחך לאו מיהדר הוא דכמה זתים יש בה: **אמר ליה.** רב דימי לאביי ומדרבה בר בר חנה מותבת לי איהו אמר לא פליגי ואנא אמינא פליגי אף באומר תמורת עולה ושלמים שנתכוון לשניהם אית ליה לרבי מאיר תפוס לשון ראשון כר' יהודה: **כזית כזית תנן.** דלרבי יהודה הוי פרטא וכשתי מחשבות נינהו ואפילו בעבודה אחת ותפוס לשון ראשון אבל כזית וכזית דחד דבורא הוא עירוב מחשבות ואינו פגול: **ת"ש.** דכזית וכזית תנן וכ"ש כזית כזית: **דבעא מיניה לוי מרבי כזית למחר בחוץ.** חישב על זית [יב] לאכלו למחר חוץ למקומו לר' יהודה מהו מי אמרי' בהא מודי רבי יהודה (א) וחדא מחשבה מעורבת היא דההוא גופיה דקחשיב לאכול למחר חשיב בחוץ וכחדא [יג] אכילה או דלמא תפוס לשון ראשון לעולם: **זו שאילה.** בניחותא שאילה גדולה שאלת: **עירוב מחשבות הוי.** אפי' לר' יהודה: **לא משנתינו היא זו.** ואמאי קלסת ליה הא מתניתין היא דעירוב מחשבות הוי מדנקט פלוגתייהו בכזית למחר כזית בחוץ דהוי שתי אכילות בהא הוא דפליג ר' יהודה הא כזית למחר בחוץ דבחדא אכילה קחשיב לאוכלו למחר חוץ למקומו מודי: **הוא שאלני דבר חכמה.** לפוס מאי דאתניתיה: **לדידך** (ב) **הוא דאתניתך במתניתין תרתי.** לך שניתים [יד] במחלוקתם דבין בכזית כזית בין בכזית וכזית פליגי: **לא קשיא לך.** דאמרת מדתנינן הך תרתי ולא תנן הך שמע מינה בהא מודי רבי יהודה: **לדידיה דלא אתניתיה אלא חדא.** ללוי שלא שניתי לו במחלוקתם אלא אחת מהם ולקמן מפרש דכזית כזית אתנייה: **ושמעינהו להו** [טו] **לרבנן.** דבי מדרשא שאר תלמידיי דקא (ג) גרסינן תרתי כמו ששניתי לך ולא ידע לוי אם מעצמם הוסיפוה או אני שניתיה להם ומשום הכי מספקא ליה הך שלישי [טז] דסבר הי דוקא משנתו [יז] או משנתיהם: **דידי דוקא.** דבכזית כזית הוא דפליגי ודידהו דכזית וכזית עירוב מחשבות הוי ולא קבלוה מרבי אלא הם טעו והוסיפוה וכ"ש כזית למחר בחוץ הוי עירוב מחשבות או דלמא דידהו דוקא ומפיו שמעוה ולדידי שיורי שייר לי [יח] ולא שנאה ולעולם אף בה נחלקו ואע"פ שלא היה לי ללומדה מגד [יט] ששנה לי: **וכי היכי דשייר לי.** הך דכזית וכזית שייר להו נמי הך דכזית למחר בחוץ ולא שנאה להם ולעולם אף בה נחלקו הילכך דבר חכמה שאל: **והי אתנייה.** דלא הוה ליה למילף הך מיניה: **אילימא כזית וכזית אתנייה.** ולרבי יהודה פרטא הוי האי לאו שיורא הוא דממילא מצי למילף דכל שכן כזית כזית וכיון דלא שייר ליה מידי הוי ליה למשמע דאי בהא דכזית למחר בחוץ נמי איפלוג הוה מתני לה ניהליה ודווקא אתנייה בדהנך [כ] הוא דפליגי אבל בהא מודה רבי יהודה: **אלא כזית כזית אתנייה.** דלא הוה ליה למילף מינה ההיא דכזית כזית [כא] וכי שמעינהו לרבנן דתנו לה איסתפק ליה אי אתנינהו רבי לדידהו ולדידיה שייריה אי לדידיה דווקא אתנייה ואינהו הא [כב] דאוסיפוה: **ותיבעי ליה כזית וכזית.** הואיל ומספקא ליה אי רבי אתניינהו להו אי לא: ה"ג **הניחא אי אמר לי כללא כל שכן כזית למחר בחוץ אלא** [כג] **אמר לי פרטא אכתי כזית למחר בחוץ תיבעי לי אי הכי השתא נמי הניחא אי א"ל כזית למחר בחוץ פרטא כל שכן כזית וכזית אלא אי א"ל כללא אכתי כזית וכזית למחר בחוץ מיבעיא: א"כ מירתח קא רתח.** כלומר הכי סבר לוי איבעי מיניה הך דאישמע מיניה תרתי דאי אמר לי בה פרטא כ"ש כזית וכזית דתרי אכילות נינהו ואיכא לפלוגינהו בתרי דיבורי ואי אמר לי כללא בניחותא בלא רתיחה אישמע מיניה דהך הוא דהוי כללא אבל כזית וכזית פרטא וכדאתניינהו לרבנן דאם סבירא ליה בכזית וכזית נמי כללא מירתח רתח ומהדר לי בריתחא מאי

אמר ליה אביי והאמר רבה בר בר חנה כו'. לתרווייהו [כד] לית להו תפוס לשון ראשון כדמפרש לקמן והלכך רבי מאיר דתמורה בשחיטה לא כרבי יהודה סבירא ליה דשחיטה [כה] הויא כמו לחלות דאמר אביי דמודה רבי מאיר ולא כרבי [כו] יהודה ותימה דמאי מקשי ליה רבא לאביי לעיל והרי שחיטה דכי לחלות דמי ופליגי הלא ר' יהודה ודאי הוא דאית ליה תפוס לשון ראשון אבל רבי מאיר לא דלית ליה לאביי רבי מאיר בשיטת רבי יהודה [כז] אלא מדאמר תמורה כו' שמע מינה מהדר קהדר ביה ואפילו אמר מתחלה נתכוונתי לומר שניהם לא מהימנינן ליה: **כזית כזית תנן אבל כזית וכזית דברי הכל עירוב מחשבות הוי.** מכאן הגי"ה רבינו תם הספרים דגרסינן בשבועות בסוף שבועת הפקדון (דף לח.) דלא לך לא לך אינו חייב אלא אחת דכללא הוי ואילו לא לך ולא לך חייב על כל אחת ואחת דהוי פרטא והכא משמע איפכא דטפי הוי עירוב מחשבות כזית וכזית מכזית כזית וכן משמע התם בירושלמי דמדמי שאילת שלום בגט ללא לך ולא לך וגבי שאילת שלום אמרינן בגיטין (דף פז.) שאילו פסול ושאילו כשר. ברוך [כח]: קשה לי מלמחר בחוץ דאמר רבי מודה רבי יהודה בעירוב [כט] מחשבות והיינו כמו לחלות ולעיל דאמר רבא דלחלות [ל] פליגי ומייתי ראיה לאביי [לא] משחיטה דרבי יהודה ומאי ראיה הא רבי יהודה מודה ועוד דסבר רבא אינה לשחיטה אלא לבסוף וכיון דאין המחשבה חלה עד משהו אחרון כך שוה כזית למחר כזית בחוץ כמו כזית למחר וכזית [לב] בחוץ ופליגי [לג] לרבא ועוד תמורת עולה ושלמים דפליגי לרבא. ברו"ך: **א"כ מרתח רתח.** שלא היה לו להניח כזית וכזית ולשאל מכזית למחר בחוץ דמשמע דמלשבקיה דפשיטא ליה דפרטא הוא:

מוסף רש"י

אפשר ידעין חברין בבלאה. והלואי שיהו יודעין טעם זה ויודיענו (פסחים פט:) **זו שאילה.** בניחותא יפה שאלת ואשיבך עליה (לקמן צב.):

ליקוטים

שייך לעמ' הבא

חישב שתאכלהו אש למחר כו'. מחשבת פגול אף על גב דקרי ליה מחשבה וגמרינן לה בזבחים מלא יחשב אפילו הכי בעינן דיבור כדמוכח בסוף פרק ב' דזבחים דפריך אלא מעתה חישב שתאכלהו אש למחר דכתיב תאכלהו אש לא נופח הכי נמי דפגול ומשני אי דאפקיה בלשון אכילה הכי נמי הכא במאי עסקינן דאפקיה בלשון הקטרה ולשון אכילה לחוד ולשון הקטרה לחוד, ואם היה הדבר תלוי במחשבה מה שייך לחלק בין מחשב בלשון אכילה למחשב בלשון הקטרה. ועוד מדקאמר אי דאפקיה משמע דאיירי בדבור. ועוד ראיה מדאיתא במנחות דקאמר אי הכי שלמים נמי לשם שלמא בעלמא ואם היה הדבור תלוי במחשבה נישייליה אם חישב לשם שלמים או לשם שלמא אבל אם הדבר תלוי בדיבור ניחא. וכן בפרק ב' דמנחות השוחט את הכבש לאכול כזית מחברו מהו חברו כבש משמע או לחם משמע משמע שבהדיא הוציא בפיו חברו שאם בלבו חשב זה הוא יודע אם חישב כבש או לחם. והכי נמי אשכחן בפרק תמיד נשחט כגון שגמר בלבו למולים ולערלים והוציא בפיו לערלים ולא הספיק לומר למולים עד שנגמרה לשחיטה בערלים ואם לא היה צריך דבור מה לי הוציא בפיו מה לי לא הוציא כיון דאין צריך דיבור. ומחשבת פגול במחשבה שלא לשמן או לשם בעליו או לערלים דכולהו חד גוונא נינהו. ועוד אמרינן בהניזקין כהנים שפגלו מזידין חייבים ומייתי לה על חזקיה דאמר דבר תורה אחד שוגג ואחד מזיד חייב דהיזק שאינו ניכר שמיה היזק ואי במחשבה בעלמא היכי מחייב והא העושה מלאכה במי חטאת פטור מדיני אדם אפילו לחזקיה אף על גב דאסח דעתיה דלא חשיב כהיזק שאינו ניכר דעלמא הואיל דליכא אלא במחשבה בעלמא. אבל ודאי צריך דיבור ובדיבור חשיב היזק גמור כיון דנפסל על ידי דיבורו. ומהא דאמרינן התם בהניזקין גבי כהן גדול ביום הכיפורים ודילמא דשמעניה דפגיל אין ראיה דאיכא למימר דדוקא ודילמא הא דמהימן כגון דשמעניה אבל קרבן שלו יכול לפגל אפילו לא שמעניה. ואין לדקדק מהא דלא מייתי שם ראיה מפגול דכל השנה דדילמא הא דנאמנין בכל מקום בפגולים במחשבה היינו בקרבן שלהם אבל בשל חברו לא היה נאמן אלא היכא דשמעניה. וכל הנך ראיות שהבאתי יש לדחות קצת שחישב לשון זה בלבד שתאכלהו האש למחר ובלשון לאכול מחברו. אי נמי בכל הנך מיירי שמוציא בפיו ולכך יש לילך אחר הלשון אף על פי שגם במחשבה בלבד הוי פגול. וההיא

שיטה מקובצת

מדהוה ליה למימר כו'. ואע"ג דתוך כדי דבור יכול לחזור, ודאי אי הוי חזר ביה רשאי, אבל הכא דנמלך [הוי] כמו דאמר תחול זו ואח"כ תחול זו ולא חיילא (מהר"פ): **ורבי יוסי אי אמר כו'.** פירש"י כו' עד דבריו קיימים, אלמא משמע [דלא ס"ל לר"מ] תפוס לשון ראשון. אבל קשה [לעיל] דבעי תמורת עולה ושלמים [מהו], תפשוט מפלוגתא דאמוראי (בהכי) [דהכא] דפליגי אי טעמא משום תפוס לשון ראשון הוא או לא. [ואפשר] דקבעי כמ"ד [לד] הלכה, או דעיקר בעיין דלעיל מלחלות דשקלי וטרי אביי [ורבא]. כך פי' מהר"פ. אבל קשה לרבינו חיים מאי פריך ליה רבא לאביי מרבי יהודה דמתני' (ור"מ) [לר"מ], והא אית ליה לאביי הכא דלא פליגי ר"מ ור' יוסי אלא במאי דפליגי ור"מ לא אמר בשיטת ר' יהודה דאמר תפוס לשון ראשון כלל. ותירץ ריב"א דקים ליה לרבא [דאביי דאמר] בהא ודאי מודה ר"מ לכ"ע איירי אפי' למאן דאית ליה טעמיה דר"מ משום דתפוס לשון ראשון הוא, הילכך פריך שפיר למאן דאית ליה דתפוס לשון ראשון לר"מ בלחלות נמי פליג כמו ר' יהודה דפליג בשחיטה משום טעמא דתפוס לשון ראשון לעיל [לה] [מ"מ אינו נכון] דקשיא [מה פריך רבא מר' יהודה דמתני'] לר' יוחנן דאמר לעיל מחלוקת בעבודה אחת ור"ל עבודה אחת ממש שאינו כעין שתי עבודות וס"ל דישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף א"כ אית ליה דטעמא דר"י לאו משום דתפוס לשון ראשון הוא אלא משום דמפגלין בחצי מתיר. וי"ל דאין זה קושיא דנהי דקסבר ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף, יכול הוא לסבור דעדיין הוא מחלוקת [אפילו] בסימן אחד דשייך ביה הקדמה בתחילת סימן ובסופו, ולאפלוגא] בין סימן ראשון לסימן שני, א"כ בקבלה וזריקה, אבל ודאי מאן דאית ליה אינה לשחיטה כו' צ"ל דטעמא דר"י משום דתפוס לשון ראשון הוא ולכך פריך רבא לאביי [לו] (מהר"פ ז"ל): **לאכול כזית למחר בחוץ מהו א"ל [זו שאילה] עירוב מחשבות הוי.** תימה דכיון (דכזית) [דבחד כזית] קא מחשב הויא ליה כתמורת עולה (וכ)תמורת שלמים דאמרי' לעיל תפוס לשון ראשון ובחדא מילתא קא מחשב, וי"ל

שיטה מקובצת (המשך)

דלא דמי דהתם אי אפשר לקיים שניהם דאין קדושה חלה על קדושה והלכך אמרינן תפוס לשון ראשון אבל למחר בחוץ בידו לעשות איסור זה וכיון דיכול לעשות כן תפסה המחשבה בשניהם והוי עירוב מחשבה כפ"ה (מהר"פ): **אם כן מרתח קרתח כו'.** וקשה דהכא משמע דשייך ריתחא אף כשדעת השואל להחמיר שהיה סבור דכזית וכזית הוי פיגול והוי פרטא וכרת, [וקרתח] להורות לו שהוא כללא וליכא חיוב כרת, ובפרק אלו טרפות (חולין דף נג.) גבי נעקרה הצלע והוליא פ"ה דלא שייך ריתחא אלא כשטעה השואל להקל בהוראה [לז] ועוד קשה דלבעי מיניה כזית וכזית ואי אמר ליה פרטא ש"מ דכזית למחר בחוץ כללא דאי הוי פרטא א"כ מירתח קא רתח השתא כזית למחר בחוץ פרטא כזית וכזית מבעיא, וי"ל דהכא לאו איסור והיתר הוא דלהוי שייך ריתחא להוליא השואל מטעותו, אלא קרתח לפי שמעצמו היה לו להבין מדלאתנייה במתניתין כזית כזית דהוי פרטא משמע כזית וכזית הוי כללא מדלא אתנייה נמי בהדי [לח] כזית וכזית, אבל אי בעי מיניה כזית וכזית וא"ל פרטא אכתי כזית למחר בחוץ מספקא ליה דשמא הוי כללא כי למה יכעוס (עמו) [עליו] אם בשביל שלא שנה לו במשנה כזית למחר בחוץ מש"ה משמע דהוי כללא דדוקא כזית כזית הוי פרטא הא כזית למחר בחוץ הוי כללא, ועוד הרי אפילו כזית וכזית לא שנה לו שהוא פרטא, וכן משמע מתוך פ"ה. ולפי מה שפי' הר"ר יהודה מקורביל שם ניחא דמרתח קרתח היכא שמבין מתוך [דברי] השואל שאין דעתו לשאול לו השאלה שניה הלכך דרך השואלים לשאול תחלה כזית וכזית ואח"כ כזית למחר בחוץ אבל אי הוי שואל מתחלה מכזית למחר בחוץ אז יבין שאין בדעתו לשאול כלל מכזית וכזית וטועה הוא בכזית וכזית ולכך אינו שואלה שאם היה דעתו לשאלה שהיה מסופק ממנה היה שואל תחלה ממנה, וקא רתח להוציאו מטעותו (מהר"פ): **רש"י ד"ה מיהדר קהדר ביה, ולחזור אי אפשר.** גליון, משום דאין מוציא דבריו לבטלה הלכך הויא תמורת עולה, פירוש ולא שלא יוכל לחזור בו מדבורו הראשון דקא מהדר [לט] הדר ביה בתוך כדי דבור, אלא כלומר שהוא כנמלך וכמ"ד [מ] תחול זו ואח"כ תחול זו:

מסורת הש"ס

א) [תמורה דף כו. ע"ש], ב) [פסחים פט: גיטין עח: חולין מה.] עי' ירוש' גיטין פ"ט ה"ו, שבועות פ"ה ה"ד, ג) קידושין מז. שבועות לח., ד) [לקמן צב: ב"ק קטז.], ה) (שבועות לט קידושין מז) [חולין נב.]:

הגהות הב"ח

(א) ד"ה דבעא מיניה וכו' דחדא מחשבה: (ב) ד"ה לדידך דאתניתך כצ"ל ותיבת הוא נמחק: (ג) ד"ה ושמעינהו וכו' דקא גרסי תרתי:

שינויי נוסחאות

א] והא אמר רבה (ש"מ. וכ"ה בתוס'): ב] נ"ל לרבי (ש"מ): ג] יוסי סבר אי (כי"צ, וכ"ה בתמורה): ד] בבלאי (כי"צ): ה] בחוץ לר' יהודה מהו וכו' ועירוב מחשבות (ב"ש): ו] כחצי זית בחוץ כו' כחצי זית בחוץ. כל זה ליתא בכי"מ. ועי' דק"ס: ז] שאלני (ש"מ): ח] תרתי מספקא ליה ואמר דידי (ש"מ): ט] נ"א אתנייה דלרבי יהודה פרטא הוי, כ"ש כזית כזית אלא כזית כו' (*ש"מ). [וכ' בה"ז דאין הפרש בין גי' זו לגי' דידן]: י] בש"מ נוסף דכולהו לית להו תפוס לשון ראשון: יא] נ"ל וכולה (ב"ש): יב] זית אחד לאכלו (*ש"מ): יג] נ"ל ובחדא (רש"ש): יד] נ"ל ששניתי (ש"מ): טו] נ"ל לוי (ש"מ): טז] נ"א כאן הס"ד ומה"ד וסבר דידי דוקא. משנתי דוקא דבכזית כזית הוא דפליגי כצ"ל והד"א (צ"ק וק"נ): יז] משנתי או משנתם (כתה"י וש"מ): יח] לי ולי לא שנאה ואע"פ וכו' והשאר נמחק (*ב"ש): יט] נ"ל מזו (ש"מ): כ] דבהנך (ש"מ): כא] נ"ל וכזית (*צ"ק): כב] נ"ל הוא (ש"מ): כג] אלא אי אמר (ש"מ): כד] משמע דתרווייהו כצ"ל (ש"מ): כה] דשחיטה הויא כו' כרבי יהודה. כל זה ליתא בס"א (ש"מ). ועי' טה"ק וק"ד: כו] נ"ל רבי בלי כ"ף (ב"ש): כז] כאן הס"ד ומה"ד שמע מינה. והשאר נמחק (שמכ"י). וכן ליתא בד"ו. ובגליון כ' נ"א אלא מדאמר תמורת עולה תמורת שלמים וכו' הס"ד: כח] כאן הס"ד מה"ד עירוב מחשבות הוי. קשה לי דכזית למחר בחוץ וכו' כצ"ל (צ"ק): כט] דעירוב (ד"ו): ל] נ"ל דבלחצות (ש"מ): לא] ר"ל כנגד אביי. ובס' מרגליות הים מוחק תיבת לאביי: לב] תיבת וכזית נמחק (ש"מ): לג] נ"ל דפליגי (בה"ז). וגי' שמכ"י ופליגי ועוד הרי תמורת וכו': לד] הוא ראשי תיבות כאיזה מ"ד: לה] לשון הש"מ מכאן ואילך לא ידעתי לישבו: לו] עיין תוס' לעיל דף כט ע"ב ד"ה מחלוקת ובתוס' ד"ה סימן ראשון בדף ל ע"א (גליון): לז] לכאורה נראה דהכא ג"כ קילא לענין חטאת אם אכל בשוגג דאם אינו חייב כרת הוי חולין בעזרה (גליון): לח] נדל"ל בהדיה: לט] נ"א דהא מצי מהדר כו' (מ"ב): מ] פי' והוי כמו דאמר:

השתא כזית וכזית כללא כזית למחר בחוץ מיבעיא א] (לישנא אחרינא כזית למחר בחוץ פרטא כזית כזית ב] מיבעיא) איתמר חצי זית חוץ לזמנו חצי זית חוץ למקומו וחצי זית חוץ לזמנו אמר רבא א ויקץ (א) כישן הפיגול ורב המנונא אמר עירוב מחשבות הוי אמר רבא מנא אמינא לה דתנן ב) ב כביצה אוכל ראשון וכביצה אוכל שני שבללן זה בזה ראשון חלקן זה שני וזה שני הא חזר ועירבן ראשון הוי ממאי מדקתני סיפא ג) ג נפל זה בעצמו ג] וזה בעצמו על ככר של תרומה פסלוה נפלו שניהן כאחת עשאוה שניה ורב המנונא אמר ד] התם איכא שיעורא הכא ליכא שיעורא אמר רב המנונא מנא אמינא לה דתנן ג) ד האוכל שנטמא באב הטומאה ושנטמא בולד הטומאה מצטרפין זה עם זה לטמא בקל שבשניהם מאי לאו אע"ג דהדר מלייה דלמא ה] דלא הדר מלייה כי אתא רב דימי אמר חצי זית חוץ למקומו וחצי זית חוץ לזמנו וחצי זית חוץ לזמנו תני בר קפרא פיגול אין ו] חצי זית מועיל במקום כזית כי אתא רבין אמר חצי זית חוץ לזמנו וחצי זית חוץ לזמנו וחצי זית חוץ למקומו תני בר קפרא פיגול אין ו] חצי זית מועיל במקום כזית רב אשי מתני הכי ה חצי זית חוץ לזמנו וכזית חציו חוץ ז] למקומו וחציו חוץ לזמנו תני בר קפרא פיגול אין ו] חצי ח] זית מועיל במקום כזית אמר רבי ינאי ד) ו חישב שיאכלוהו כלבים למחר פיגול דכתיב 1 ואת איזבל יאכלו הכלבים בחלק יזרעאל מתקיף לה רבי אמי אלא מעתה ז חישב שתאכלהו אש למחר דכתיב 2 תאכלהו אש לא נופח ה"נ דפיגול וכי תימא הכי נמי והתנן לאכול כחצי זית ולהקטיר חצי ט] כזית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין ח אי דאפקה בלשון אכילה ה"נ הכא במאי עסקינן דאפקה בלשון הקטרה דלשון אכילה לחוד ולשון הקטרה לחוד בעי רב אשי י] חישב לאכול כזית בשני בני אדם מהו בתר מחשבה אזלינן דאיכא יא] שיעורא או בתר אוכלין אזלינן וליכא שיעורא אמר אביי ת"ש לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין

מאי תיבעי לך השתא כזית וכזית הוה לך למידק דהוי כללא מדלא אתניתא אלא כזית כזית לפרטא הא כזית וכזית כללא כזית למחר בחוץ מיבעיא לך. ובעיין איפשיט דבעינן לעיל כזית כזית תנן או כזית וכזית תנן ש"מ דכזית וכזית תנן. ומהכא אמרינן בגמ' דהאומר לחבירו בקדושין (דף מו.) ובגמרא דשבועת הפקדון (שבועות לח.) רבי היא דאמר ל"ש כזית כזית ל"ש כזית וכזית פרטא הוי: **לישנא אחרינא** [לא] גרסינן: **ויקץ כישן (א) פיגול.** כיון שמלא חצי זית ראשון יב] חצי זית אחרון שהוא מינו ניעור משנתו ומבטולו שנצטרף יג] עם חוץ למקומו לפסול ולא לפגל וחוזר מצטרף עם זה לפגל ובטל לו חצי זית דחוץ למקומו מלהוציא מידי פיגול דאין חצי זית מועיל במקום כזית ולא אמרי' כבר נצטרף עם שאצלו לפסול ולא יחזור ויפרד ממנו: **עירוב מחשבות הוי.** מכיון שנצטרף שוב לא ירד יד]: **ראשון.** התערובות הזה תורת ראשון עליו לעשות מגעו שני דהא איכא שיעורא דראשון בגוויה ליתן טומאה: **חלקן זה שני וזה שני.** שהרי בכל אחד חצי שיעור דראשון וחצי שיעור דשני ותנן לקמן בשמעתא טו] ראשון ושני מצטרפין לטמא בקל שבשניהם: **הא חזר ועירבן ראשון.** כדמסיים ואזיל מגופא דמתני' אלמא כשחזר ומצא את מינו ניעור מצירוף דשאינו מינו: **נפל זה בעצמו וזה בעצמו.** כשנסתלק הראשון נפל חבירו עליה פסלה טז] ולא טימאה ליעשות שניה שכשנפל האחד לא היה בו כביצה ראשון וכשנפל חבירו כבר נסתלק זה: **נפלו שניהם לאחד.** וה"ה בזה אחר זה אם נפל השני בעוד הראשון עליה שניהם כאחד קרי ליה: **עשאוה שניה.** אלמא הדרי ומצטרפי ראשון שבזה ושבזה: **התם איכא שיעורא.** מעיקרא יז] שלם הוא ונחלק הלכך כשחזר ועירבו חזר שמו עליו: **אבל הכא.** מעיקרא חצי זית פגול וחצי זית פסול לא נקרא שם פגול עליו כי אם שם פסול הלכך כי הדר אתי חצי [זית] דזמן לא פקע שם פסול למיחל שם פגול: ה"ג **האוכל** יח] **חצי ביצה שנטמא באב הטומאה וחצי** יט] **ביצה אחרת שנטמא בולד הטומאה מצטרפין זה עם זה לטמא בקל שבשניהם מאי לאו אף על גב דהדר מלייה לא דלא הדר מלייה: לטמא בקל שבשניהם.** אם נגע בתרומה פסלה ולא טמאה דליכא כשיעור מן הראשון. מאי לאו אפי' חזר והשלים מאוכל ראשון אחר על זה עד שהיה בו כביצה אוכל ראשון כ] דאינו עושה עוד ראשון הואיל ולא היה בו מעולם שיעור קודם שנתערב עם אוכל שני אלמא כי לא הוי ביה שיעורא מעיקרא אין חוזר וניעור. וא"ת אי (ב) בלא הוי ביה שיעורא מעיקרא היאך קיבל טומאה מאב הטומאה מתחילתו תשובה לדבריך שהאוכל מקבל טומאה בכל שהוא אבל לטמא אחרים צריך כביצה ובדרייתא שלימה בת"כ (ה) כל אשר בתוכה כא] יטמא מכל האוכל מלמד שמטמא כב] בכל שהוא יכול יטמא אחרים בכל שהוא ת"ל אשר יאכל דהיינו כביצה כדילפי' בפ"ח דיומא (דף פ.) אוכל הנאכל בבת אחת ושיערו חכמים אין בית הבליעה מחזיק יותר מכביצת תרנגולת: ה"ג בדרב דימי **חצי זית חוץ למקומו וחצי זית חוץ לזמנו וחצי זית חוץ לזמנו תנא בר קפרא כו'.** דכיון דהוי להו הנך תרי דזמן גבי הדדי מצטרפי ולא אמרינן מכי חשיב אחצי זית דזמן קמא נצטרף עם חצי זית דמקום שקדמו דהא דאמרת כג] (לעיל כט.) יהיה מלמד שמצטרפין (ג) היכא דליכא מינו לצרופי בהדיה: **כי אתא רבין אמר.** לאו הכי תני בר קפרא דכיון שקדמו חצי זית דמקום אתי חצי זית קמא דזמן ואיצטריף כד] ושוב אין חוזר וניעור אלא הכי תנא חצי זית חוץ לזמנו וחצי זית חוץ לזמנו וחצי זית חוץ למקומו פיגול אין חצי זית דמקום מועיל לבטל זמן דהוי כזית: **רב אשי כו'.** כרבא סבירא ליה דאמר לעיל ויקץ כישן הפיגול ואפילו אפסקיה במחשבת מקום ועדיפא דרב אשי מדרבא דאשמעינן רבותא אע"ג כה] דחשבינהו לזמן ומקום בחד דבורא וצירפן בשפתיו לכזית אחד אפ"ה מצטרף למינו: **יאכלו הכלבים.** אלמא שמיה אכילה: **אלא מעתה חישב.** על הבשר לאכול כו] באש הדיוט למחר: **הכי נמי.** דהוי פיגול: **וכי תימא הכי נמי והא אנן תנן.** דאפי' אש גבוה כז] במידי דחזי לה ואורחה לא מצטרפא אם כח] חישבה עם אכילת אדם ואע"ג דאכילה שמה אלמא לא מדמי אכילות להדדי דכל חדא וחדא למילתיה הוא דהויא אכילה: **בתר אוכלין.** שניהם האוכלין את הזית:

ויקץ כישן הפיגול. לא שייך הכא מלא מין את מינו וניעור כט]: **עירוב מחשבות הוי.** ל] שאין הפסול מניח הפיגול ליפרד מעליו: **הא חזר ועירבן ראשון הוי.** תימה מה ענין זה אצל זה דגבי קרבן כשאמר חצי זית חוץ למקומו וחצי זית חוץ לזמנו הרי כבר נפסל הקרבן ואינו חוזר ונעשה פיגול אבל חצי ביצה ראשון וחצי ביצה שני שנתערבו דנעשה שני אין הטעם לפי שנתבטל חצי ביצה הראשון אלא משום דאין לו כח לטמאות בפני עצמו הלכך כשיצטרף עמו חצי ביצה ראשון למה לא יהא ראשון (ו): **נפלו שניהם כאחד עשאוה שניה.** למ"ד יש נוגע חוזר לא] ונוגע: **התם איכא שיעורא.** פי' בקונט' מעיקרא שיעור שלם הוה ונחלק הלכך כשחזר וערבו שמו חזר עליו אבל הכא מעיקרא חצי זית פיגול וחצי זית פסול לא נקרא שם פיגול עליו כי אם שם פסול הלכך כי הדר אתי חצי זית דזמן לא פקע שם פסול למיחל שם פיגול. ולפירוש זה הוה ליה למימר התם הוה ביה שיעורא הכא לא הוה ביה שיעורא ומפרש ר"ת איכא שיעורא שיש מן השני כשיעור לפיכך מניח לו לראשון להפרד מעליו והלך לב] לו להתחבר אצל ראשון אחר הכא ליכא שיעורא מן הפסול ואין מניח לו לפיגול להפרד מעליו: **אמר רב המנונא מנא אמינא לה דתנן האוכל שנטמא באב הטומאה.** שהיה בו כביצה ושנטמא בולד הטומאה שהיה בו כמו כן כביצה, מצטרפין זה עם זה אם יש חצי ביצה מן הראשון וחצי ביצה מן השני מצטרפין לטמא בקל שבשניהם מאי לאו אע"ג דהדר מלייה שלקח מן הראשון ושם עליו אלמא כיון דליכא שיעורא מן השני אין מניח לו לראשון להפרד מעליו לילך לו אצל ראשון חבירו ומשני דלמא דלא הדר מלייה. ואין לדמות זה לטומאה שבטלה חזרה וניעורה דהכא לא בטלה והכא טעמא משום דאין לג] להפרד ממנו לד] ולפי' רבינו תם שפירשתי לא צריכא למה שפירש בקונטרס דאוכל מקבל טומאה בכל שהוא והארכתי בפרק המצניע [שבת דף צא. ד"ה אי לענין]: **חישב שיאכלוהו כלבים למחר פיגול.** בסוף כל הפסולין (לקמן דף לו.) אמרינן דחישב שיאכלוהו טמאים לא הוי פיגול וצריך לפרש טעם אמאי גרע מאכילת כלבים (ז): **ואת איזבל יאכלו הכלבים.** לה] הא פשיטא ליה דשייכא ליה גבי בהמה בדבר הראוי לה כדכתיב (ח) תהיה כל תבואתך לו] לאכול אלא מאכילת בשר מייתי ראיה לז]: **דכתיב תאכלהו אש לא נופח.** תימה דלא מייתי קרא דאם האכל יאכל דבשתי אכילות הכתוב מדבר אחת אכילת אדם ואחת אכילת מזבח (לעיל יג.) וכתיב (ויקרא ו) אשר תאכל האש את העולה וי"ל דאש דגבוה פשיטא ליה דשמה אכילה ובכל לח] מקום אין אכילה והקטרה מצטרפין (ט) אבל טל] השתא דאמרת דכל אכילת אש שמה אכילה קשיא ליה אמאי אין מצטרפין: **שאין אכילה והקטרה מצטרפין.** מרישא הוה מצינא למידק דקתני להקטיר דבר שדרכו להקטיר הא דבר שאין דרכו להקטיר לא אלמא אכילת אש לא שמה אכילה:

הא

עין משפט נר מצוה

קכה א מיי' פרק ט"ז מהלכות פסה"מ הלכה ד:
קכו ב ג מיי' פ"ד מהל' טומאת אוכלין הלכה יג:
קכז ד מיי' שם הלכה יב:
קכח ה מיי' פרק ט"ז מהלכות פסה"מ הלכה ד:
קכט ו ז ח מיי' פי"ד שם הלכה י והלכה ט ועיין כס"מ:

תורה אור השלם

1. וְאֶת אִיזֶבֶל יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים בְּחֵלֶק יִזְרְעֶאל וְאֵין קֹבֵר וַיִּפְתַּח הַדֶּלֶת וַיָּנֹס: מ"ב ט, י
2. כָּל חֹשֶׁךְ טָמוּן לִצְפּוּנָיו תְּאָכְלֵהוּ אֵשׁ לֹא נֻפָּח יֵרַע שָׂרִיד בְּאָהֳלוֹ: איוב כ, כו

מוסף רש"י

האוכל שנטמא באב הטומאה. דהוא ולד הטומאה דהיינו ראשון, והאוכל שנטמא בולד הטומאה, דהוא שני: **מצטרפין זה עם זה לטמא בקל שבשניהם.** דהיינו שני ומצטרפין יחד לעשות שלישי כדרך שהשני עושה, דהוא קל שבשניהן, אבל לא מצטרפין להכי שיעשו שני כמו ראשון שעושה שני, דא"כ היינו חמור שבשניהן (מעילה יז:):

ליקוטים

השייך לעמ' זה ר' בעמ' קודם דלמולים ולערלים לא שחישב בלבו מתחלה שניהם אלא שחישב שיאמר כך וההיא דפגלו במקדש כיון שמתכוין בפירוש לפסלו ולפוגלו חשיב היזק לא בדיבורייהו. בהכניסה לרבקה שתדוש ולא תינק ודוקא בתינק ותדוש פטור מדיני אדם אבל בתדוש לחודיה חייב בדיני אדם וכל זה דומה דוחק. וגם בפירוש הקונטרס בריש מנחות על הא דקאמר מחשבה דמינכרא פסל רחמנא דהיינו דבור והתם נמי משמע הכי דקרי חרבה לשם בלילה מחשבה דמינכרא שניכר שהוא משקר ואם לא היה מדבר במאי מינכרא כיון דאינו מחשב. ודוחק לומר כיון דאם היה מוציא בפיו היה ניכר קרי ליה מחשבה דמינכרא. ויש לתמוה מהא דאמרינן בפרק ב' דזבחים גמרא כיצד קירב המתיר אמר רבי יוחנן מנין למחשב בקדשים שהוא לוקה תלמוד לומר לא יחשב וכיון דכתיב בקרא לא יחשב דמשמע מחשבה מהיכא תיתי לך להצריך דיבור. ועוד דרישא דפריך התם רב אשי לרב מארי לאו שאין בו מעשה הוא ואין לוקין עליו אמר ליה רבי יהודה היא וכו', ומאי קושיא הא כי האי גוונא חשיב מעשה לרבי יוחנן כיון דאיכא דבור ובדבוריה מתעביד מעשה כדאשכחן בפרק קמא דתמורה דאמר ליה רבי יוחנן לתנא לא תיתני מימר דבדיבוריה עושה מעשה, וכן חסמה בקול חשוב מעשה וטעמא משום דבדיבוריה מתעביד מעשה אבל אם אין צריך דבור אלא מחשבה בלב ניחא (וביותר אי במחשבה בלא דיבור היכי לקיימי דע שחישב ממאי) במחשבה לבדה מיפסיל בלא דיבור ניחא כיון שלא הוצרך הדיבור אלא לפי שעל ידי כך אנו יודעין שפסלו במחשבה אבל הפסול לא נקבע על ידי דיבור אלא על ידי המחשבה. ומיהו ברוב ספרים בזבחים גרסינן רבי ינאי ומצי למימר דאף על פי שיכול לתרץ דהתם בדיבוריה מתעביד מעשה רוצה להעמיד רבי ינאי אף כריש לקיש דפטר חסמה בקול. והרב רבי חיים היה אומר דלא חשיב בדבורו מתעביד מעשה מה שנפסל במחשבתו דמתחלה כמו כן לא היה ראוי להקריבו לאכול עדיין עד שיקרבו מתירין אף על פי שמתחלה היה עומד ליקרב בבשר גמור ועתה נפסל על ידו ואף על גב דמחשבה דשליחות יד הוי כדבור כדפירשנו מחשבה דקדשים נמי איכא למימר דכדיבור. וגם כן איתא בריש מנחות מחשבה דתרומה מיהא שניטלת במחשבה הוי בלא דיבור כדמוכח בפרק שבועות שתים תנין ולא כמו שמשמע פירוש הקונטרס דפרק בתרא דבכורות דבעי למימר דתרומה נמי בדבורא. עד כאן (שטמ"ק ב"מ דף מא.):

מסורת הש"ס

א) לישנא דקרא ויקץ כישן ה' (תהלים עח סה), ב) טהרות פ"א מ"ה, ג) ג"ז שם מעילה יז:, ד) וע' תו' מנחות יז ד"ה דלא, ה) שמיני רפ"ט, ו) חולין קכד:, ז) [לקמן לו: ד"ה שיאכלוהו כתבו הטעם ע"ש], ח) ויקרא כה ז, ט) [עיין תו' מנחות יז: ד"ה דלא התעוררות רב בסוגיא דהכא]:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ויקץ כישן הפיגול וכו' ומבטלו לצירוף שמצרף וכו' וחוזר ומצרף: (ב) ד"ה לטמא וכו' וא"ת אי דלא וכו' בתוכו: (ג) ד"ה ה"ג וכו' מלמד שמצטרפין היינו דוקא היכא:

שינויי נוסחאות

א] בכ"י מחקו וכן ליתא בד"ו רפ"ט וש"מ. אמנם בכתה"י [לבד מכי"ר ב'] איתא. וכ"נ מרש"י. ועי' ל"ק דמקיים גירסתינו וכ"מ בק"נ: ב] ס"י וכזית (ש"מ): ג] לעצמו וזה לעצמו (ש"מ, וכ"ה בטהרות): ד] אמר ליתא בד"ו ובכתה"י, וכ' דק"ס שהוסיפוהו בטעות מכה"ז: ה] נ"א לא דלא. ותיבת דלמא נמחק (רא"ט). וכ"ה בכי"ל וברש"י, אבל בתוס' כלפנינו: ו] ואין (כי"צ): ז] נ"א חוץ לזמנו וחציו חוץ למקומו (דק"ס). וכ' ח"נ וקר"א שכ"ה גירסת הרמב"ם עש"ב: ח] כחצי (שמכ"י וצ"ק, וכ"ה במתני'): ט] כחצי (צ"ק): י] רבא כצ"ל (ש"מ, וכ"ה בכי"צ) ויעב"ץ גורס רב אסי. ועי' רש"ש: יא] והא איכא כצ"ל (*ש"מ): יב] הראשון את חצי זית האחרון (כתה"י וש"מ): יג] שנצטרף עם של חוץ (*ש"מ, ועי' ב"ח) נ"א ואינו מצטרף (גליון): יד] יעור כצ"ל (*ש"מ): טו] בשמעתין דראשון (כתה"י): טז] פסלוה ולא טימאוה (ש"מ): יז] מעיקרא שיעור שלם (*ש"מ, וכ"ה בתו'): יח] נ"ל אוכל (כי"ב): יט] וחצי ביצה אחרת נמחק, ונ"ל ושנטמא בולד (כ"ה בכי"י וכן תיקן בש"מ) ולפי"ז לא נתפרש שיעור האוכל שנטמא בולד, ולזה כתב הגליון בש"מ כלומר וכו' עיי"ש: כ] ראשון קאמר ואינו נעשה עוד (*ש"מ): כא] בתוכו (רש"ש): כב] שמיטמא (ב"ש) וכן הגיה הב"ח בשבת לא ע"א: כג] דאמרן (*ש"מ): כד] ואיצטריף בהדיה (*ש"מ): כה] דאע"ג דאחשבינהו (*ב"ש): כו] להאכילה כצ"ל (*ש"מ): כז] דגבוה (*ש"מ): כח] עם מחשבת אכילת אדם כצ"ל (*ש"מ): כט] בש"מ נוסף דמחשבות הויין: ל] פר"ת שאין כצ"ל (ש"מ): לא] צ"ל וחוזר (צ"ק): לב] ולילך (ב"ש): לג] דאין מניחו (ש"מ): לד] ממנו כדפיר"ת ולפי' שפרשתי (צ"ק): לה] הא דלא מייתי ראיה מקרא דולבהמתך ולחיה אשר בארצך תהיה כל תבואתה לאכול דהא פשיטא ליה דשייכא אכילה גבי בהמה וכו' (ש"מ. וכעי"ז בתוס' מנחות יז ע"ב): לו] תבואתה כצ"ל (רש"ש): לז] בש"מ נוסף דסד"א דגבי כלבים לאו אכילה היא: לח] ומכל כצ"ל (ש"מ): טל] אבל השתא וכו' עי' שפ"א שכ' דאין לזה מובן ומקומו בד"ה שלאחריו אקושייתם שם עש"ב: מ] ועי' תוס' לקמן לו ב' ד"ה שיאכלוהו: מא] עי' בש"נ לעיל אות יט:

שיטה מקובצת

מאי לאו אע"ג דהדר מלייה. פ"ה לפי שיטתו אפי' כו'. אבל קשה לר"ת על הא דפי' דאוכלים מקבלים טומאה בכל שהוא מהא דאמרינן באהלות (פי"ג מ"ה) אלו ממעטין בחלון וחשיב פחות מכביצה אוכלין, ואי מקבלין טומאה היאך חוצצין (דקיי"ל) [הא קיי"ל] דכל דבר המקבל טומאה אינו חוצץ בפני הטומאה (כ"ב דף יט:). ולפי' [ר"ת] ניחא לעולם היו בו כשיעור מעיקרא [כ]שנטמא באב הטומאה [עד] שחלקן ועירבן עד חצי ביצה, ומ"מ מייתי שפיר דכי הדר מלייה שלקח חצי ביצה מן הראשון ושם עם [האי] השני [אינו מצטרף עמו, דכיון] דליכא שיעורא (כיון דהשני) [בשני] אין מניחו לראשון להפרד ממנו ולילך לו אצל הראשון חבירו. ודחי דלא הדר מלייה (לשון הר"פ ז"ל): **כי אתא רב דימי כו'.** כרב המנונא ס"ל מיהו הכא דהוו הני דדמו גבי אהדדי מצטרפין ולא אמרינן מכי חשיב אחצי זית זמן קמא מצטרף בהדי חצי זית חוץ [למקומו] שקדמו דכתיב יהיה מלמד שמצטרפין (לעיל כט.), (דה"פ) [דה"מ] כי ליכא זמן בהדיה לצרופי. ורבין אמר דלאו להכי תני בר קפרא דגם בענין זה אינו חוזר וניעור (ד)כיון שהפסול נקבע בחצי זית דזמן קמא, אלא להכי תני חצי זית חוץ לזמנו [וחצי זית חוץ לזמנו] וחצי זית חוץ למקומו כו' (מהר"פ ז"ל): **חישב שיאכלוהו כלבים כו'.** וא"ת והלא בפרק כל הפסולים כו' [ככתוב בתוד"ה חישב], וי"ל דשאני טמאים שפוסלים קודם אכילה בנגיעה, ואע"פ שיכול חבירו לתוחבו בבית הבליעה שלו, אין דרך אכילה בכך. וריב"א פי' דלקמן אינו בא רק לדחות ראייתו של רבא שהביא לרב חסדא אבל דברי רב חסדא לא נדחו, ועוד דשיאכלוהו טמאין אין זה בידו הלכך לא הויא מחשבה והוי כאילו לא אמר כלום אבל אכילת כלבים הויא בידו מ] (מהר"פ ז"ל): **אלא** מעתה חישב כו'. פ"ה דאף בשל הדיוט היה לו להיות פיגול כו', אבל תימה דגבי מזבח נמי אשכחן אכילה דכתיב בפיגול גופיה ואם האכל כו' עד מצטרפין [כוונתו לדברי התוד"ה דכתיב כו' עד אין אכילה והקטרה מצטרפין], ואפילו כי מפקה להקטרה בלשון אכילה (דהא) [דלא] מקרייא אכילה לפי שאין אכילה לגבוה אלא אכילת אש, אבל השתא כו' [אמאי] אין מצטרפין, דהא גם הקטרה לא פקע ממנה שם אכילת אש כמו בהדיוט. ומשני דהיינו [טעמא] לפי שהלשון חלוק דהקטרת אש לא שמיה אכילה (מהר"פ ז"ל): **אי דאפקה בלשון אכילה ה"נ.** גליון, ה"נ דהוי פיגול ומצטרף, הכא במאי עסקינן כלומר מתניתין דקתני דאין אכילה והקטרה מצטרפין מיירי כו': **רש"י ד"ה ה"ג האוכל כו' ושנטמא** מא] **בולד הטומאה.** כלומר וחצי ביצה נגע בולד הטומאה (גליון):